

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної

діяльності

Олександр ГОЛОВКО

[Handwritten signature]

11 вересня 2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Міжнародна безпека

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Освітня програма

Вид дисципліни

Другий (магістерський)

29 «Міжнародні економічні відносини»

292 «Міжнародні економічні відносини»

«Міжнародні економічні відносини»

вибіркова

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“30” серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дмитро ЧЕНЧИК., кандидат історичних наук

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Людмила НОВІКОВА

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини»
другого (магістерського) рівня

Владислав ГОНЧАРЕНКО

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Міжнародна безпека**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою дисципліни є формування сучасного бачення закономірностей розвитку системи міжнародної безпеки, розуміння ключових напрямів та акторів в архітектурі глобальної безпеки, розвиток навичок аналізу та прогнозування безпекової ситуації на міжнародному, регіональному та національному рівнях.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни “Міжнародна безпека” є:

формування наступних загальних компетентностей

- ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність працювати в команді.
- ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

формування наступних фахових компетентностей

- ФК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.
- ФК2. Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі.
- ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.
- ФК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науковотехнологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.
- ФК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.
- ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
24 год.	10
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
84 год.	110
Індивідуальне завдання	
-	

1.6. Заплановані програмні результати навчання:

РН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

РН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

РН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

РН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

РН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

РН13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати

наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.

РН14. Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1. Історичний досвід формування сучасної архітектури міжнародної безпеки.

Тема 1. Теоретичні підходи визначення «міжнародної безпеки».

Тема 2. Формування архітектури міжнародної безпеки в умовах холодної війни.

Розділ 2. Інституційна модель системі міжнародної безпеки в постбіполярну епоху.

Тема 3. Національна безпекова політика та система міжнародної безпеки: між співробітництвом та суперництвом в кінці XX – XXI ст.

Тема 4. ООН та архітектура міжнародної безпеки після 1991 року.

Тема 5. Регіональні міжнародні міждержавні організації та проблеми міжнародної безпеки у кінці XX – XXI ст.

Тема 6. Ерозія безпеки на європейському просторі: деструктивний вплив Російської федерації на загальносвітові процеси у 2014 – 2022 рр.

Розділ 3. Сучасні виклики та діяльність акторів в сфері протидії загрозам міжнародної безпеки.

Тема 7. Жорсткі загрози («Hard security threats»):

- *Військово-політичне протистояння та конфлікти,*
- *Проблема міжнародного тероризму та міжнародна безпека ,*
- *Розробка та розповсюдження зброї масового знищення як проблеми міжнародної безпеки.*

Тема 8. М'які загрози («Soft security threats»):

- *Економічні аспекти міжнародної безпеки,*
- *Енергетичні аспекти міжнародної безпеки,*
- *Екологічні та кліматичні аспекти міжнародної безпеки,*
- *Кіберзагрози та міжнародна безпека,*
- *Інформаційні аспекти міжнародної безпеки,*
- *Демографічні/Міграційні аспекти міжнародної безпеки,*
- *Організована злочинність як проблема міжнародної безпеки.*

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с. р.		л	п	с.р
Розділ 1. Історичний досвід формування сучасної архітектури міжнародної безпеки.								
<i>Тема 1. Теоретичні підходи до визначення міжнародної безпеки</i>	14	4	-	10	16	2	-	14
<i>Тема 2. Формування архітектури міжнародної безпеки в умовах холодної війни.</i>	14	4	-	10	15	1	-	14
Розділ 2. Інституційна модель системи міжнародної безпеки в постбіполярну епоху.								
<i>Тема 3. Національна безпекова політика та система міжнародної безпеки: між співробітництвом та суперництвом в кінці ХХ – ХХІ ст.</i>	16	2	2	12	15	1	-	14
<i>Тема 4. ООН та архітектура міжнародної безпеки після 1991 року.</i>	14	2	-	12	16	2	-	14
<i>Тема 5. Регіональні міжнародні міждержавні організації та проблеми міжнародної безпеки у кінці ХХ – ХХІ ст.</i>	24	6	6	12	16	2	-	14
<i>Тема 6. Ерозія безпеки на європейському просторі: деструктивний вплив Російської федерації на загальносвітові процеси у 2014 – 2022 рр.</i>	6	2	-	4	8	-	-	8
Розділ 3. Сучасні виклики та діяльність акторів в сфері протидії загрозам міжнародної безпеки.								
<i>Тема 7. Жорсткі</i>	16	2	2	12	16	1	-	16

<i>безпекові загрози («Hard security threats»):</i>								
<i>Тема 8. М'які безпекові загрози («Soft security threats»)</i>	16	2	2	12	17	1	-	16
Усього годин	120	24	12	84	120	10	-	110

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
	Денна
Тема 3. Україна в системі міжнародної безпеки: . - Національні цінності, інтереси та цілі; - Розбудова безпекової політики України після 1991 року: кейс відмови від ядерної зброї. - Міжнародне співтовариство та реакція на агресію Росії після 2014 року. .	2
Тема 4. <i>Безпековий вимір діяльності ЄС на сучасному етапі.</i> <i>Політика ЄС в безпековій сфері.</i> - Петерберзькі завдання та рішення Сан-Мало. - Європейська стратегія безпеки 2003 року. - Розбудова СПБО після Лісабонської угоди (PESCO, CARD тощо). - Глобальна стратегія ЄС 2016.	2
Тема 4. <i>ОБСЄ та спроби співробітництва в сфері безпеки у кінці ХХ – ХХІ ст.</i> - Військово-політична співпраця в межах ОБСЄ в 1992-2014 рр. - Економічна співпраця в межах ОБСЄ в 1992-2014 рр. - Захист прав людини в діяльності ОБСЄ в 1992-2014 рр.	2
Тема 4. <i>НАТО та міжнародна безпека в кінці ХХ – ХХІ ст.</i> - Програма «Партнерство заради миру». - Зміни в безпековій стратегії НАТО після 11 вересня 2001 року. - Операція НАТО в Афганістані 2001-2014 року	2
Тема 7. <i>Жорсткі безпекові загрози</i> - не конвенційні (гібридні) військові конфлікти та війни. - Загроза міжнародного тероризму. Атака 11 вересня 201 року та її наслідки.	2

<i>Тема 8. М'які безпекові загрози:</i> - енергетичні, - Екологічні, - Інформаційні, - Демографічні/Міграційні,	2
Разом	12

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Види, зміст самостійної роботи	Денна форма	Заочна форма
<i>Тема 1. Теоретичні підходи до проблем міжнародної безпеки</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Концепт «міжнародної безпеки» та її складових на сучасному етапі. - Співвідношення національної та міжнародної безпеки. - Особливості різних моделей забезпечення міжнародної безпеки: колективної безпеки, колективної оборони, кооперативної безпеки. - Підготуватись до тестів та дискусії на практичних заняттях. Корисні посилання та література: 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 2. Тимків Я. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад Польщі: навч. посібник. Львів, 2011. 224 с. 3.	12	14
<i>Тема 2. Формування архітектури міжнародної безпеки в умовах холодної війни.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Інституційний розвиток ООН - миротворчі операції ООН у 1948 – 1991 рр. - НАТО в системі регіональної безпеки. - Гельсінкський процес та Паризька хартія для нової Європи - Взаємовідносини країн НАТО та Варшавського договору. - міжнародні кризи часів холодної війни та їхній вплив на безпекову ситуацію у світі. Підготуватись до тестів та дискусії на практичних заняттях. Корисні посилання та література: 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 1. Contemporary European Security / Edited by Galbreath D., Mawdsley J, Chappell A. Routledge. 2019. 2. Jones S. G. The Rise of European Security Cooperation. Cambridge. 2007. 3. Дюрозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1999. 903 с.	12	14

4. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021.		
<i>Тема 3. Національна безпекова політика та система міжнародної безпеки: між співробітництвом та суперництвом в кінці ХХ – ХХІ ст.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - вплив глобалізації та технологічного прогресу на національну та міжнародну безпеку; - Національні безпекові стратегії на прикладі США та Китаю Підготуватись до тестів та дискусії на семінарських заняттях. Корисні посилання та література: 1. 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 2. Потехін О., Годоров І. Глобалізація системи безпеки. Навчальний посібник. Донецьк, 2011. 3. Коломієць О. В. Особливості системи міжнародної безпеки в умовах глобалізації : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.04; Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2015. 36 с. 4. US National Security Strategy. October 2022 // https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf 5. Mankikar K. “Preserving National Security, the Xi Jinping Way,” // ORF Issue Brief No. 518, January 2022. https://www.orfonline.org/wp-content/uploads/2022/01/ORF_IssueBrief_China-NationalSecurity.pdf 6. Raik K., Aaltola M., Kallio J., Pynnöniemi K. The Security Strategies Of The Us, China, Russia And The Eu. Living In Different Worlds. Helsinki, 2018. // https://www.fiia.fi/wp-content/uploads/2018/06/fiia_report56_web_security-strategies.pdf 7. China’s military strategy // http://eng.mod.gov.cn/xb/Publications/WhitePapers/4887928.html	12	14
<i>Тема 4 ООН та архітектура міжнародної безпеки після 1991 року.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Миротворчі операції ООН в кінці ХХ – ХХІ ст.; - Цілі сталого розвитку ООН та міжнародна безпека. - Діяльність Програми розвитку ООН в кінці ХХ – ХХІ ст.; Підготуватись до тестів та дискусії на семінарських заняттях. Корисні посилання та література:	12	14

1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 2. Миротворчі операції ООН // https://peacekeeping.un.org/ru/our-history 3. Цілі сталого розвитку ООН // https://www.undp.org/uk/ukraine 4. Програма розвитку ООН // https://www.undp.org/uk/ukraine		
<i>Тема 5. Регіональні міжнародні міждержавні організації та проблеми міжнародної безпеки у кінці ХХ – ХХІ ст.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Паризька Хартія для нової Європи та її значення. - Рішення Стамбульського саміту 1999 року та проблеми їх реалізації. - Проблеми реформування ОБСЄ у 2010 роках. Підготуватись до тестів та дискусії на семінарських заняттях. Корисні посилання та література: 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 2. Паризька Хартія для нової Європи // https://www.osce.org/ru/mc/39520?download=true 3. Дубовик В. Б. Політичні і міжнародно-правові етапи історії становлення ОБСЄ // Актуальні проблеми політики. 2019. Вип. 63. С. 20-32. 4. ОБСЄ: сучасні виклики та перспективи розвитку: Аналітична доповідь. Київ, 2013. 5. Соломенна Т. ОБСЄ та врегулювання української кризи // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2016. № 3. С. 74-82	12	14
<i>Тема 6. Ерозія європейської безпеки: деструктивний вплив Російської федерації.</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Гібридні загрози з боку РФ. - ОДКБ у конфлікті в Нагорному Карабаху. - Безпековий вимір діяльності СНД. Підготуватись до тестів та дискусії на лекційних заняттях. Корисні посилання та література: 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 1. Богатирьов Д. В. Розвиток відносин Російської Федерації з державами Центральної Азії в рамках ОДКБ: рушійні фактори, історія, перспективи (1992–2015 рр.) // Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 114. С. 145-149. 2. Гапеева О. Історичний досвід діяльності держав-учасниць ОДКБ щодо проведення спільних операцій в інформаційному	4	8

просторі // Схід. 2017. № 4. С. 48-52. 3. Мінасян Р. А. ОДКБ: нова форма Організації Варшавського Договору у 1992–2015 рр.? // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2016. Вип. 45(2). С. 205-2084.		
<i>Тема 7. Жорсткі загрози («Hard security threats»)</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Етнічний та конфесійний чинники формування загрози міжнародного тероризму. - Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсинної зброї та про їх знищення (КБТЗ) 1972 р. та її реалізація. - Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення (1993 р.) та її реалізація. Підготуватись до тестів та дискусії на практичних заняттях. Посилання та література: - Корисні посилання та література: 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 2. Гантінгтон С. П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку. Л. 2006 3. Конфлікти, що змінили світ. Х. 2020. 4. Несправа М. В. Радикальний джихадизм у Європі початку ХХІ ст. Дніпро. 2018. 304 с. 5. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення // https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182	12	16
<i>Тема 8. М'які загрози («Soft security threats»)</i> <i>Завдання:</i> За допомогою рекомендованої літератури та Internet-ресурсів поглибити знання з таких питань: - Екологічні виклики та Green Deal ЄС. - Кіберзагроза та міжнародна безпека. - Енергетичні проекти РФ та безпекові виклики. - Продовольча безпека. Підготуватись до тестів та дискусії на практичних заняттях. Посилання та література: - Корисні посилання та література: 1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека». https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288 2. Гулич О. І. Регулювання екологічної безпеки регіону: європейський досвід // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 3. С. 145-152.	12	16

3. Хворов М. М. Новий зелений перехід "European Green Deal" в Європі та Україні // Економіка і управління. 2020. № 4. С. 5-10. 4. Чорній Н. П. Енергетична безпека Європейського Союзу в контексті зміни енергетичної стратегії Російської Федерації: геополітичний аспект // Панорама політологічних студій. 2015. Вип. 13. С. 73-80. 5. Продовольча безпека: світові тенденції та національні особливості: матер. наук.-практ. конф. (25 вересня 2014 р., Одеса) / Кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. Одеса: Фенікс, 2014. 6. Загроза продовольчій безпеці світу // https://mfa.gov.ua/zagroza-prodovolchij-bezpeci-svitu		
Разом	84	110

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання не передбачене навчальним планом.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПІ віддзеркалює табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентною «Управління персоналом»

Шифр ПРН (відповідно до ОПІ)	Результати навчання (відповідно до ОПІ)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН1	Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка до семінарських та практичних занять, написання аналітичного дослідження та завдань до самостійної роботи, презентація результатів.	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.
РН2.	Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка до	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських

	обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.	семінарських та практичних занять, написання аналітичного дослідження та завдань до самостійної роботи, презентація результатів.	заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.
PH4	Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка до семінарських та практичних занять, написання аналітичного дослідження та завдань до самостійної роботи, презентація результатів.	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.
PH5	Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.	Лекція; пошук джерел інформації (критичний аналіз, інтерпретація), підготовка до семінарських та практичних занять, написання аналітичного дослідження та завдань до самостійної роботи, презентація результатів.	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.
PH6	Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативнорозпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.	Розбір безпекових кейсів на семінарах та практичних заняттях, виконання творчих завдань у командах, оцінювання отриманих результатів, написання самостійного завдання.	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.

PH13	Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.	Пошук джерел інформації для аналітичних довідки), проведення аналізу міжнародних подій, презентація отриманих результатів.	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.
PH16	Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.	Робота в командах, робота з аналітичними матеріалами, презентація результатів досліджень.	Оцінювання усних відповідей на практичних та семінарських заняттях, оцінювання аналітичної частини дослідження, письмові відповіді на іспиті, тестування.

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись й інші види активностей здобувача:

- проходження дистанційних курсів з використання сучасних освітніх технологій на платформах Coursera, Prometheus тощо (за наявності відповідного документу про їх закінчення, надання копії викладачу);
- участь у міжнародних наукових та освітніх заходах (тренінги, конференції, семінари з історії міжнародних відносин з підготовкою доповіді, проєкту, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено програмою заходу чи відповідним сертифікатом);

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.

Для денного відділення засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на практичних та семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських та практичних занять (групова дискусія, індивідуальна/командна робота);

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проєктних завдань в ході індивідуально / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння матеріалу (у вигляді проміжного тестування);
- контроль та оцінювання вмій вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмій проводити дослідження та презентувати результати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. Загальна оцінка протягом семестру – **60 б.**

За семінарські заняття можна отримати не більше **15** балів, одному на семінарському занятті студент може отримати від 1 до 5 балів.

35 балів – виконання та захист самостійної аналітичної роботи (дослідницького проєкту) під час практичних занять.

Критерії оцінювання проєкту:

1. Формулювання мети дослідження, об'єкту, предмета – 5 балів
2. Формулювання гіпотез – 5 балів
3. Застосування відповідних методів збору даних – 5 балів
4. Аналіз даних та їх інтерпретація – $5 \times 2 = 10$ балів
5. Презентація (із використанням різного ПЗ) – 5 балів
6. Оформлення у вигляді звіту – 5 балів

Самостійна робота у вигляді написання рецензії на монографію або есе на запропоновану тему - 10 б.

Підсумковий контроль проводить у вигляді екзамену. Загальна кількість балів за виконання екзаменаційних завдань – **40** балів. Екзамен складається з двох частин: підсумкового тесту та письмової роботи. Тестування переважає необхідність відповісти на 30 питань за 30 хв., максимальна кількість за тест – **20** б. Під час письмової частини здобувачу буде необхідно відповісти на три питання (одне питання з розділу 1, тах. **6 б.**, згідно критеріям оцінювання; друге питання стосується розділу 2, тах. **6 б.**, згідно критеріям оцінювання, третє питання – до розділу 3, тах **7 б.** згідно критеріям оцінювання). Всього за письмову частину можна отримати тах. **20 балів.** Після перевірки тестів та екзаменаційних робіт здобувач має право подати на апеляцію щодо підсумкової оцінки через систему дистанційного навчання (форум в дистанційному курсі).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання для денної форми навчання

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Робота над завданнями до семінарських	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати;	5-4

занять.	продемонстрував знання фахової літератури, передбачені на рівні творчого використання	
	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання продемонстрував повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустився окремих несуттєвих помилок	3-2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, виконав роль ділової гри тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	1
Робота над проектними завданнями, командними роботами тощо	виставляється здобувачу вищої освіти, який досяг цілей завдання, ефективно продемонстрував навички з пошуку та аналізу інформації, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку	5-4
	виставляється здобувачу вищої освіти, який частково досяг цілей завдання, продемонстрував навички з пошуку та аналізу інформації тощо, продемонстрував здатність застосовувати знання на практиці, обґрунтовувати власну думку, проте припускався певних помилок	3-2
	виставляється здобувачу вищої освіти, який не досяг цілей завдання, частково продемонстрував навички з пошуку та аналізу інформації, не зміг застосувати знання на практиці, обґрунтувати власну думку	1
Робота самостійними завданнями	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (творче завдання, есе, рецензія тощо) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, вмів використовувати теоретичні підходи та аналітичні моделі, фахово обґрунтовує одержані результати; показує знання джерел та літератури.	10-8
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував знання матеріалу, окремі елементи аналітичних моделей та теоретичних підходів, вмів обґрунтовувати одержані результати; показує істотне знання джерел та літератури.	7-5
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркоче знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	4-1
Екзаменаційна робота	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на окреме питання (одне з трьох) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, орієнтується в фахових дослідженнях, демонструє вміння аналізувати окремі кейси з історії міжнародних відносин, вмів обґрунтовувати причинно –наслідкові зв'язки, показує впевнене знання історичних джерел, дотичних до курсу.	7-6
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді окреме питання (одне з трьох) продемонстрував часткове знання матеріалу, окремих фахових досліджень, вмів аналізувати історичні події на міжнародній арені; показує достатнє знання джерел дотичних до курсу..	5-4
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркоче знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	3-1
Підсумкове тестування	30 питань за 30 хвилин (по 4 питання до перших чотирьох розділів, 16 питань з п'ятого розділу). 1 питання - 0,66 б.	1 питання - 0,66 б. Всього max 20 б.0

Для денного відділення засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуальної / командної роботи студентів;
- контроль засвоєння матеріалу (у вигляді проміжного тестування);

- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;

При вивченні кожного розділу проводиться поточний контроль. Загальна оцінка протягом семестру – **40 б.**

Самостійна робота у вигляді написання рецензії на монографію – 11 б.

Самостійна робота у вигляді написання есе на обрану тему – 11 б.

Проміжне тестування до кожного розділу – 18 б.

Підсумковий контроль проводить у вигляді екзамену. Загальна кількість балів за виконання екзаменаційних завдань – **60 балів**. Екзамен складається з двох частин: підсумкового тесту та письмової роботи. Тестування переважає необхідність відповісти на 30 питань за 30 хв., максимальна кількість за тест – **30 б.** Під час письмової частини здобувач буде необхідно відповісти на три питання (одне питання з розділу 1, max. **10 б.**, згідно критеріям оцінювання; друге питання стосується розділу 2, max. **10 б.**, згідно критеріям оцінювання, третє питання – до розділу 3, max **10 б.** згідно критеріям оцінювання). Всього за письмову частину можна отримати max. **30 балів**. Після перевірки тестів та екзаменаційних робіт здобувач має право подати на апеляцію щодо підсумкової оцінки через систему дистанційного навчання (форум в дистанційному курсі).

Таблиця 8.1

Критерії та методи оцінювання для заочної форми навчання

Робота самостійними завданнями	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (творче завдання, есе, рецензія тощо) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, вміє використовувати теоретичні підходи та аналітичні моделі, фахово обґрунтовує одержані результати; показує знання джерел та літератури.	11-9
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував знання матеріалу, окремі елементи аналітичних моделей та теоретичних підходів, вміє обґрунтовувати одержані результати; показує істотне знання джерел та літератури.	8-5
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркоче знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	4-1
Проміжне тестування	18 питань за 18 хвилин (по 6 питань до кожного розділу). 1 питання - 1 б.	1 питання - 1 б. Всього max 18 б.0
Екзаменаційна робота	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на окреме питання (одне з трьох) продемонстрував систематизовані знання матеріалу, орієнтується в фахових дослідженнях, демонструє вміння аналізувати окремі кейси з історії міжнародних відносин, вміє обґрунтовувати причинно –наслідкові зв'язки, показує впевнене знання історичних джерел, дотичних до курсу. .	7-6
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді окреме питання (одне з трьох) продемонстрував часткове знання матеріалу, окремих фахових досліджень, вміє аналізувати історичні події на міжнародній арені; показує достатнє знання джерел дотичних до курсу..	5-4
	виставляється здобувачу, який в письмовій відповіді на (есе або творче завдання) продемонстрував вибіркоче знання матеріалу, окремих аналітичних моделей та теоретичних підходів, обґрунтування висновків потребує	3-1

	доопрацювання, знання джерел та літератури поверхневе.	
Підсумкове тестування	30 питань за 30 хвилин (по 4 питання до перших чотирьох розділів, 16 питань з п'ятого розділу). 1 питання - 0,66 б.	1 питання - 0,66 б. Всього max 20 б.0

УВАГА! У разі виявлення плагіату або інших видів академічної недоброчесності здобувач одержує нульову оцінку за відповідний вид завдань

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточне оцінювання роботи студентів на практичних заняттях та самостійної роботи									Всього	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
									60	40	100
6	6	8	8	8	8	8	8	8			

Залік – 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

Оцінювання здійснюється відповідно до шкали ЗВО.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1– 49	незадовільно	не зараховано

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Дистанційний курс «Міжнародна безпека»: <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=6288>
2. Безпека міжнародна // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. Х. : Право, 2015.
3. Бернадський Б. В. Міжнародні конфлікти: курс лекцій / Б. В. Бернадський. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 366 с.

4. Бжезінський Зб. Велика шахівниця. К., 2018. 288 с.
5. Глобальна та національна безпека: підручник / авт. кол. :В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смоляннюк та ін. Київ, 2016. 784 с.
6. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К. : Основи, 1999. 903 с.
7. Кіссінджер Г. Дипломатія. К., 2021.
8. Тимків Я. Теорія і практика сучасної європейської політики безпеки: приклад Польщі: навч. посібник. Львів, 2011. 224 с.
9. Потехін О. Глобалізація системи безпеки: навч. посіб. / О. Потехін, І. Тодоров. Донецьк: ДНУ, 2011. 248 с.
10. Contemporary European Security / Edited by Galbreath D., Mawdsley J, Chappell A. Routledge. 2019.
11. European Union. Security and Defense Policies, Operations and Transatlantic Challenges / Ed. by George Voskopoulos. Springer. 2021.
12. Hough P. Understanding Global Security. Routledge, 2008.
13. Jones S. G. The Rise of European Security Cooperation. Cambridge. 2007.
14. Kolodziej, E.A. Security and International Relations, London: Cambridge University Press, 2005.
15. Morillas P. Strategy-Making in the EU. From Foreign and Security Policy to External Action. Palgrave Macmillan. 2019.
16. The Routledge Handbook of European Security Law and Policy / Edited by E. Conde. Routledge. 2020.
17. The Russian Challenge to the European Security Environment./ Kanet R. E. Palgrave Macmillan. 2017.

Допоміжна література

1. Алексієвець, Л. Трансформація відносин України та НАТО в 1991-2019 рр: історичний аспект / Л. Алексієвець, М. Алексієвець // Український історичний журнал. 2020. N 1. С. 126-142.
2. Андріянова Н. М. Трансформація діяльності НАТО після закінчення «холодної війни». // Збірник наукових праць Центру воєнностратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. К., 2018. С. 113-119
3. Бараннік В. О. Енергетична безпека як стратегічний пріоритет НАТО // Стратегічні пріоритети. 2017. № 2. С. 99-112.
4. Битяк Ю. П., Яковюк І. В. Спільна політика безпеки і оборони ЄС: еволюція і стратегія розвитку / Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк // Євроатлантична інтеграція України: свідомий вибір моделі безпеки : зб. наук. ст. за матеріалами III Харків. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, м. Харків, 3 листоп. 2017 р. : у 2 ч. Харків, 2017. Ч. 1. С. 3–9.
5. Богатирьов Д. В. Розвиток відносин Російської Федерації з державами Центральної Азії в рамках ОДКБ: рушійні фактори, історія, перспективи (1992–2015 рр.) // Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 114. С. 145-149.
6. Вонсович О. С. ОБСЄ як платформа для політичного діалогу з питань європейської безпеки // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2015. Вип. 124(1). С. 4-11.

7. Гапеєва О. Історичний досвід діяльності держав-учасниць ОДКБ щодо проведення спільних операцій в інформаційному просторі // Схід. 2017. № 4. С. 48-52.
8. Грубінко А.В., Мартинов А. Ю. Європейський Союз після Brexit: продовження історії. Тернопіль, 2021.
9. Гулич О. І. Регулювання екологічної безпеки регіону: європейський досвід // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2014. Вип. 3. С. 145-152.
10. Гуцало М. Європейська політика безпеки у сфері протидії тероризму // Політичний менеджмент. 2010. № 1. С. 147-154.
11. Дубовик В. Б. Політичні і міжнародно-правові етапи історії становлення ОБСЄ // Актуальні проблеми політики. 2019. Вип. 63. С. 20-32.
12. Дуркалець Яцек. Європейська безпека без Договору ЯССД. // NATO Review. 2019.
URL:
<https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2019/09/30/vropejs-ka-bezpeka-bez-dogovoru-yassd/index.html>
13. Жовтенко Т. Г. Еволюція НАТО і системи європейської безпеки в умовах «гібридної» агресії РФ. // Міжнародні відносини Серія "Політичні науки". № 13 (2017). URL:
http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2999
14. Жупанова К. Контртерористична політика ЄС: транснаціональний аспект і досвід для України // Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії. 2018. Випуск 18, с. 292-298
15. Звоздецька О. Я. Нові підходи Північноатлантичного Альянсу (НАТО) у сфері кібербезпеки в умовах загострення інформаційного протистояння // Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. 2018. Т. 6. С. 71-93.
16. Ільницька У. Україна-ОБСЄ: активізація співробітництва у формуванні Європейської системи безпеки та стабільності // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. 2015. Вип. 27. С. 115-121.
17. Кучик О. Регіональне співробітництво України в рамках ОБСЄ в умовах зміни безпекового середовища у Центрально-східноєвропейському регіоні // Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини. 2016. Вип. 38. С. 80–88.
18. Ладиченко В.В. Екологічна політика і право ЄС: Навчальний посібник К., 2019. 363 с.
19. Мартинов А. Ю. Відносини Євросоюзу і НАТО: історичні уроки // Україна – Європа – Світ. 2017. №19. С.191 - 202.
20. Мінасян Р. А. ОДКБ: нова форма Організації Варшавського Договору у 1992–2015 рр.? // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2016. Вип. 45(2). С. 205-208.
21. Несправа М. В. Радикальний джихадизм у Європі початку ХХІ ст. Дніпро. 2018. 304 с.
22. ОБСЄ: сучасні виклики та перспективи розвитку: Аналітична доповідь. Київ, 2013.
23. Партнерство Україна-ЄС у безпековій сфері: сучасний стан і перспективи. К. 2021.

24. Соломенна Т. ОБСЄ та врегулювання української кризи // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Філософія. Соціологія. Політологія. 2016. № 3. С. 74-82
25. Суходоля О. М. Енергетична безпека: оцінка стану, цілепокладання, загрози // Науковий часопис Академії національної безпеки. 2019. № 3-4. С. 30-63.
26. Бондарчук Ю. О. Європейська енергетична безпека: проблеми та сучасні виклики // Медіафорум: аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент. 2018. Т. 6. С. 256-265.
27. Годоров І. Історичні, геополітичні та політико-правові засади співробітництва України і НАТО // Незалежний культурологічний часопис. Вип.77. Л., 2014. С.84–108.
28. Хилько О. Л. ОБСЄ в євроатлантичній моделі безпеки / О. Л. Хилько // Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2012. Вип. 111(1). С. 109-116.
29. Хворов М. М. Новий зелений перехід "European Green Deal" в Європі та Україні // Економіка і управління. 2020. № 4. С. 5-10.
30. Ченчик Д. В. Интеграция Болгарии в евроатлантические структуры: взгляд из Брюсселя и стран-участниц ЕС. // Дриновський збірник Софія, 2016. С. 321-336.
31. Чорній Н. П. Енергетична безпека Європейського Союзу в контексті зміни енергетичної стратегії Російської Федерації: геополітичний аспект // Панорама політологічних студій. 2015. Вип. 13. С. 73-80.
32. Шамраєва В. М. політика безпеки та оборони єс: еволюція формування. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право» № 29. 2020. С.369-377.
33. Bevir M., Daddow. O., Hall I. Interpreting Global Security. Routledge, 2016.
34. Cladi L., Locatelli A. International Relations Theory and European Security. We Thought We Knew. Routledge, 2015.
35. Jonathan Dean: Pioneer in Détente in Europe, Global Cooperative Security, Arms Control and Disarmament / Ed. by Brauch G., Grimwood T. AFES-PRESS, 2014.
36. Garcia D. Disarmament Diplomacy and Human Security. Regimes, Norms and Moral Progress in International Relations. Routledge, 2011.
37. Gray C. War, Peace, and International Relations. An Introduction to Strategic History. Routledge, 2007.
38. Great Powers, Climate Change, and Global Environmental Responsibilities / Ed. by Falkner R., Buzan B. Oxford University Press, 2022.
39. Hanrieder W. F. Global Peace and Security. Trends and Challenges. Routledge, 2019.
40. Hammerstad A. The Rise and Decline of a Global Security Actor. UNHCR, Refugee Protection and Security. Oxford University Press, 2014.
41. Herd G. P. Great Powers and Strategic Stability in the 21st Century. Competing Visions of World Order. Routledge, 2010.
42. Herd G. P., Kriendler J. Understanding NATO in the 21st Century. Alliance Strategies, Security and Global Governance. Routledge. 2013.
43. Kanet R., Moulioukova D. Russia and the World in the Putin Era. From Theory to Reality in Russian Global Strategy. Routledge, 2022.
44. Kitchen V. M. The Globalization of NATO. Intervention, Security and Identity. Routledge, 2010.

45. Mastny V., Wenger A., Nuenlist Ch. Origins of the European Security System. The Helsinki Process Revisited, 1965-75. Routledge, 2008.
46. Mytsyk L. M. The OSCE in the modern European security architecture system // Література та культура Полісся. Випуск 87. Ніжин. с. 209-216.
47. Smith M., Timmins G. Uncertain Europe. Building a New European Security Order. Routledge, 2001.
48. Slobodchikoff M. O. The Challenge to NATO. Global Security and the Atlantic Alliance. Potomac Books, 2021.
49. Smith T. W. History and international relations. Routledge, 1999.
50. Thakur R. Nuclear Weapons and International Security. Collected Essays. Routledge, 2015.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Foreign Affairs <https://www.foreignaffairs.com/archive>
2. International Affairs <https://academic.oup.com/ia/issue>
3. Актуальні проблеми міжнародних відносин
<http://www.iir.edu.ua/publications/periodicals/>
4. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти
<http://international-relations.knukim.edu.ua/>
5. Міжнародні відносини. Серія: Політичні науки
<http://univ.kiev.ua/ua/science/journals/ir-ps>
6. NATO REVIEW <https://www.nato.int/docu/review/uk/index.html>
7. Офіційний сайт Європейського Союзу: <http://europa.eu/>
8. Офіційний сайт Північноатлантичного альянсу (НАТО):
<https://www.nato.int/cps/en/natolive/index.htm>
9. Офіційний сайт Організації з безпеки та співробітництва в Європі:
<http://www.osce.org/>
10. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй: <https://www.un.org/ru/>
11. Офіційний сайт Ради Європи <http://www.coe.int/>
12. Стокгольмський інститут дослідження проблем миру
<https://www.sipri.org/>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі через запровадження карантинних обмежень або військового стану).

В умовах дії карантинних або обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

– дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться заняття за посиланням:

<https://us02web.zoom.us/j/8394320377?pwd=enBmbENzbUtHWU40RXV5Uk1QdTJJZz09> , Meeting ID: 839 432 0377. Код доступу: 202202

– дистанційно на платформі Moodle проводяться консультації, контроль самостійної роботи.